

Önkormányzatok az állam köldökzsinórján

Vajon mennyivel lesz kevesebb a támogatás, ha 14 milliárd forinttal több?

„Úgy még soha sem volt, hogy valahogy ne lett volna” – tartja a régi palóc mondás, amit lehet akár optimistán is ítélni, de annak azért aligha túlsorolul. Erre rímelően azt ugyan nem mondhatjuk: sohasem volt úgy, hogy a magyar államnak ne lett volna költségvetése. Az viszont nyugodtan állítható: egyetlen költségvetési tervezetet sem terjesztettek még be a Tiszelt Ház elé azzal a kommentárral, hogy abból majd minden szükségessé futja.

A költségvetésnek mindig is szigorú a feltérendszere. A hazai gazdaság és a világgazdaság folyamatait tekintve az megéppenséggel nem meglepő, hogy az állami költségvetésnek 1994-re készített tervezetével kapcsolatban a pénzügyi kormányzat a feltételek különleges szigorúságát emlegeti.

Ez még messze nem magyar sajátosság, hiszen számtalan országban hasonló a helyzet, még a nálunk jóval gazdagabbak körében is. Az viszont már igen – ha nem is a kivétel szintjén – hogy erre a híre az önkormányzatok is a „nadrágszifjukat” vizsgálják: vajon hol fér el rajta még egy lyuk, hogy összebb lehessen húzni. Nálunk ugyanis az önkormányzatok bevételeinek általában nagyjából kétharmada állami támogatásból származik, illetve a költségvetésből visszacsúszott summa.

Szűkkeblű bővülés

De hát mire is számíthatnak? Az önkormányzatok támogatásának rendszerében és azon belül a normatívák körében változásra nem. Az önkormányzatoknak jutó központi költségvetési támogatás összege a tervezet szerint 281 milliárd forint lesz, 14 milliárd forinttal több, mint idén. A bővülés mértéke 5-6 százalék, ami elmarad a korábbi évek bővülési mértékétől, s persze messze elmarad a várható inflációs rátától is.

A nominálértékben 14 milliárd forintos bővülés sem szabadon felhasználható. Jelentős hányada a Szociális örvényből az önkormányzatokra háruló új feladatok teljesítésének támogatására, a korábban céltámogatások pályázatokkal indított beruházások, fejlesztések befizetésének fedezetére, illetve az önhibájukon kívül forráshiányossá váló önkormányzatok megsegítésére szolgál. Ebből következően az állami támogatások normatívái nominálértékben sem növekednek jövőre, legfeljebb talán egy-két szociális jellegű kategóriáé.

Jellemző példa az alapfokú oktatás finanszírozása. Az egy általános iskolásra jutó normatív támogatás összege ugyanannyi lesz, mint idén: 41 000 forint. Csakhogy amíg idén ez az összeg átlagosan a tényleges költség 75 százalékát fedezte, jövőre nagyjából 65-öt. A különbség

többletkiadást jelent az önkormányzatok számára. Nem lesz változás az átengedett adóbevételek megoszlásában. Vagyis marad a leginkább sérelmezett 70 és 30 százalékos arány a személyi jövedelemadóból való részesedésben az állam és az önkormányzatok között. Ebből a bevételből egyébként az önkormányzatoknak 10 milliárd forinttal több jut, mint idén. Viszont a

lék felének fedezetére az önkormányzatok állami garanciával vegyenek fel később megtérítendő hitelt. Előteremthetik persze azt saját forrásból is.

Elvileg magától értetődő, hogy ha ilyen szorult helyzetbe került az állami költségvetés, akkor a támogatások arányának csökkenését saját forrásaik bővítésével hidalják át az önkormányzatok. Tulajdonképpen ez a

Az egészséges ivóvíz előteremtése továbbra is pályázható lesz
Fotó: Löffler Gábor

rászoruló önkormányzatok számára ezen adóbevételek kiegészítésének szintje csak azonos mértékű lesz az ideivel, ami miatt a kisebb települések önkormányzatai érezhetik magukat még hátrányosabb helyzetűnek.

A legnagyobb teherátaligahánem a Közkalkalmazotti törvény illetménytáblázatában foglaltak 1994. január 1-jétől kezdődő végrehajtása lesz. Eredetileg el is akarták ezt halasztani egy esztendővel, az érdekképviseleti szervezetek nyomására azonban az 1994-es dátum került bele a költségvetés tervezetébe. Az önkormányzatok és érdekvédelmi szövetségeik igencsak nehezményezik is, hogy erről a megállapodás az ő fejük fölött, javarészt az ő „bőrükre” született meg.

Közkalkalmazotti illetmények hitelből

S hogy milyen mértékben? Nos, a közkalkalmazotti illetménytáblázat végrehajtásának összkiadása mintegy 72 milliárd forint. De ennyit a jövő évi állami költségvetés nem bír el. A tervezet azért azt javasolja a parlamentnek, hogy a költségeket 50-30 és 20 százalékos arányban osszák meg az állam, az önkormányzatok és az Egészségbiztosítási Alap között. De még ezen túl is van egy fordulat: az államra jutó 50 százaléka sincs elegendő pénz. Olyan elképzelés szerepel tehát, hogy az 50 száza-

halkan mondott, sőt inkább csak sugalmazott tanács. Mert mivel lehet a saját bevételeket növelni? Például helyi adókkal.

Az utolsó tollpíhéket is?

Ezekkel viszont az a bökkenő, hogy egy olyan országban, amelyben a központi adóztatás már megkopaszította a polgárokat és a cégeket, a maradék „tollpíhéket” lecsipegetni feletébb népszerűtlen, s ahhoz képest nem is túl sok haszonnal járó feladat. Ingatlanértékesítéssel? Most, amikor a bérlakások értékesítésénél mind az ár, mind a bevétel felhasználása tekintetében a törvény megkötö az önkormányzatok kezét. Most, amikor a kistéplülések jelentős hányada azon kesereg, hogy nem kapta vissza a hajdan közösi tulajdonú földrészeket?

Az önkormányzatok beruházásainak, fejlesztéseinek támogatásánál – ha késedelmes volta miatt sok kritikával is – eddig elég jól működött a címzett és céltámogatások rendszere. Négy év alatt – beleértve a jövő esztendőre áthúzódókat – az önkormányzatok összesen 370 milliárd forintot fordítottak beruházásokra, fejlesztésekre. Ennek az összegnek 40 százaléka a vízgazdálkodásra, 30 százaléka az egészségügyre és a szociális létszámterületekre, 25 százaléka pedig oktatási és kulturális célokra jutott.

A 370 milliárdban 106 milliárd forintot képvisel a címzett és céltámogatások része, megint csak az 1994-esekkel együtt. A jövő évinek az összege 33 milliárd forint az idei 28,7 milliárdhoz képest. Am a 33-ból gyakorlatilag 30 milliárdot már el is „költötték” az önkormányzatoknak alanyi jogon járó, s még az idei évre benyújtott igényeinek teljesítésére.

Akár a magyar igazság

Marad tehát mintegy 3 milliárd forint az újabb céltámogatások beruházások fedezeteként. Ezért az alanyi jogon járó, törvényben meghatározott céltámogatások körét 13-ról 3-ra szűkítették a költségvetési tervezetben. A pályázható három cél: egészséges ivóvíz, egészségügyi intézmények gép- és műszerbeszerzése, valamint az életveszélyessé vált iskolaépületek felújítása. Az első kettő alapvető fontosságúnak ítéltetett, a harmadik viszont inkább csak a „magyar igazság” kedvéért maradt meg: azzal számoltak, hogy ilyen célra nem kell már túl sokat fordítani.

Az önkormányzatok a szűkített támogatási körből leginkább a szennyvíz-program támogatását hiányolják. Kevés vigasz számukra, hogy másféle központi források is rendelkezésre állnak: a területfejlesztési alapról, a vízügyiből, a környezetvédelmiből, az útalapról eddig már egyenként is milliárdot meghaladó összegben jutottak támogatáshoz. Azt pedig fából vaskarika támogatási forrásként megjelölni, hogy fennállásuk három éve alatt az önkormányzatok 26 milliárd forinthez jutottak a lakosság közművelődési hozzájárulásaiból.

A működőképesség fenntartása is magas cél

A közeljövő képe tehát meglehetősen árnyékos. Ahogy az állami költségvetés lehetőségei beszűkültek, úgy csökken az önkormányzatok mozgásterét is, hiszen az állam, vagyis a költségvetés köldökzsinórján élnek. Olyan esztendő következik, amikor ennek a szervezeti kötődésnek inkább a hátrányait, mint az előnyeit érzik meg. A települések lakossága viszont az önkormányzatoktól várja közvetlenül érzékelhető eredményeket, s nem igen fogadja el „az ennyi van, ennyire futja” indoklást, bármennyire is igaz. Fejleszténi is kellene, de nem igen van mi-ből. A költségvetés tervezete csak működőképességük fenntartást tűzhet ki célul. S azt sem lesz könnyű elérni. Marad a palócos bölcsesség: még soha sem volt úgy, hogy valahogy ne lett volna. De azért ezen a „valahogy”-on már most töprengeni kell, mert a siránkozásból és a tétlen beletörődésből biztos, hogy nem lehet megélni

Dunai Imre

Meghallják-e?

Méltatlan hatalmi háborúskodás

Nő a hangzavar. Alattomos célzások, vádaskodások, vas-kos becsületsértések röpködnek, s ebben a politikai kakofóniában a türelem, a másság elfogadása, az egymás iránti tisztelet irmagja is veszni látszik. Miközben legjobb úton haladunk a médium-háború társadalmi konfliktussá terebélyesedése felé – megszólalt a józanág hangja. Az államfő a közli gyógyintézetben levő kormányfőnek irt, de a tárgyalást ajánló higgadt szavak értelmeszerűen a sajtóütközlet agresszorainak és ostromlottjainak egyaránt szólnak.

Mi a köztársasági elnök javaslatának lényege? Az a kérdés, hogy Antall József tegyen kompetenciájába tartozó lépéseket a Rádió és a Televízió nyitott, s hosszú ideje megoldatlan személyi kérdéseinek rendezésére. Fontosak a kezdeményezéshez fűzött szavak is: „...november 2. és 6. között külföldön tartózkodom. Ez idő alatt mind telefonon, mind faxon... elérhető és egyeztetésre kész vagyok.”

Nem nehéz a kódolás: a kormány, korábbi erőfeszítéseit folytatva, az elnökkel

együtt találjon kiutat a veszélyes zsákutcából. Bárhol, bármikor tárgyalva szülessen végre döntés, hogy olyan, minden oldal bizalmát élvező személy kerüljön a tömegtájékoztató két kulcsintézményének élére, akinek ereje, szándéka és tekintélye biztosítéka lehet a valóban közszolgálati rádiózásnak, televíziózásnak.

Lehetséges a szélesebb körű párbeszéd is? Bízunk abban, hogy a két legmagasabb közjogi méltóság között hamarosan létrejön a megoldást kereső dialógus. Bízunkunk ,hogy a jó példa ragadós lesz, s a parlamenti pártok is újra tárgyalásztalhoz ülnek médium-ügyben. Az erre szóló felhívás az MSZP frakcióvezetőjének szájából szintén elhangzott már.

Persze ebben a méltatlan hatalmi háborúskodásban, a fel-függesztések, fegyelmek, elbocsátások, tiltások és fenyegetések zsvájában könnyen elvész a józanág csöndes hangja. Jobbára azoknak van rá füllük, akik a tisztességes politizálást nemcsak hirdetni, hanem gyakorolni is akarják.

Bajnok Zsolt

Jól értjük egymást?

Lesöpörhetetlenül napirenden

A formális NATO-tagság felajánlása vagy elnyerése még jó ideig nincs napirenden, de az Egyesült Államok által javasolt partneri viszony „jó kezdet” lehet a szervezet kibővítésében reménykedő kelet- és közép-európai országok számára. Ilyen tömör, de pozitív véleménnyel kommentálta Christopher amerikai külügyminiszter múlt heti budapesti vizitjét a tekintélyes Washington Post.

Am realis-e egyáltalán a brüsszeli katonai szervezet tagságára áhítózni? Kielégítheti a jelentkezőket az USA által javasolt „partnerséggel a békéért” megoldás, amely sokkal lazább együttműködést, elnyújtottabb ütemtervet jelent a gyors NATO-integráció elvével szemben? Az értékelések természetesen eltérnek, van, aki Magyarország kapcsán is a biztatást, a hosszabb távlatként felcsillantott csatlakozást emeli ki. Mások viszont az udvarias szóvirágok mögött az elutasítást,

pontosabban a ködös elodázás tényét vélik hangsúlyosabbnak, s azt, hogy – miként Christopher moszkvai vizitje is bizonyította – az USA számára változatlanul elsődleges az elszigetelődéstől tartó Moszkva állásfoglalása.

Társult tagság? Vagy – miként Jeszenszky Géza magyar külügyminiszter és Klaus cseh kormányfő szinte egyidőben indítványozta – egy „francia típusú”, tehát az integrált katonai együttműködést mellőző tagság? Ma még nem világos, miként alakul térségünk kapcsolata a NATO-val. Am azt Christopher útja is jelezte, hogy e téma immár lesöpörhetetlenül a diplomáciai tárgyalások napirendjére került. S éppen ezért most különösen fontos: Amerika jól érti-e, mi történik napjainkban Európa hátrányosabb helyzetű felében? És mi pontosan értjük-e Amerika érdekeit és hajlandóságait?

Sz. G.

Ne árusítsák ki az erdőket

A kárpótlásra kijelölt erdőknél nem veszik figyelembe a faállomány értékét, így történet meg, hogy licitálás során sokan 1 forintért jutnak hozzá a köbméterenként legalább 2 ezer forint értékű fához. Az olcsón megszerezhető nagy értékű erdőterületek iránt igen nagy az

igény, ezért – bár a kárpótlási törvényben nincs szó állami erdőkről – több ezer hektár jelölt ki erre a célra az állami erdőgazdaságok területéből. A kedvező lehetőségeket újabban brókercégek, részvénytársaságok, kft.-k igyekeznek kihasználni.

Rózsadombi barlang

Indokolt, hogy felkerüljön az UNESCO Világörökség listájára a Rózsadomb és környékének termálkarsztja – állították a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat képviselői csütörtökön tartott helyszíni sajtótájékoztatójukon. Mint a szakemberek rámutattak, a budai Rózsadomb és környékének termálkarsztja, a több mint 20 kilométer hosszúságú ismert barlangrendszer, a hegylábi források, gyógyfürdők egyedülálló természeti értéket jelentenek egy világörökség nagymértékben beépített környezetében. E páratlan természeti érték nagyobb védelmet érdemelne, s ehhez segítséget adhatna, ha a terület felkerülne a Világörökség listára. A szakemberek szeretnék elérni, hogy az még 2000 előtt megtörténjen. (MTI)

Pályázati felhívás

Országos közoktatási szakértői feladatok ellátására

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium, valamint a Regionális Oktatásügyi Központok pályázatot hirdettek gyakorló közoktatási szakemberek részére az országos szakértői névjegyzékbe történő felvételre. A pályázati felhívás a Művelődési Közlönyben jelent meg, s most azért kívánjuk a megyei lapban is közzétenni, hogy egyetlen érdeklődő személy figyelmét se kerülje el. Ennek jelentőségét az adja meg, hogy az új Közoktatási Törvény életbe lépésétől nevelési-oktatási intézményben csak az Országos szakértői névjegyzékben szereplő személyek végezhetnek érdemi pedagógiai – szakértői, tanácsadói, szakfelügyelői ellenőrző – munkát.

A pályázatok benyújtásának határideje: 1993. december 31.

A beérkezett pályázatokat egy országos bizottság bírálja el egy hónapon belül.

A megpályázható szakértői feladatkörök:

- óvodapedagógusi,
- tanítói (összevont és önálló tanulócsoporthoz),
- szaktanári (valamennyi szaktárgyban és iskolafokozatban),
- tanügyigazgatási,
- napközi otthoni nevelői,
- kollégiumi nevelőtanári,
- gyermek- és ifjúság gondozói,
- gyógypedagógiai tanári (a súlyossági fokozatoknak megfelelően),

- művészetoktatási (valamennyi hangszeres zenei, szolfézs illetve képző- és iparművészeti, táncművészeti),
- nemzetiségi pedagógus (német és horvát),
- etnikai pedagógus,
- szakmai tantárgy oktatói (az MKM ágazatába tartozó szakképzés területén a megfelelő szakmai elméleti és gyakorlati tárgyakra),
- iskolai sportszervezői,
- diákönkormányzatot segítő pedagógusi,
- könyvtárosi,
- közoktatás-gazdálkodási,
- környezetvédelmi, önkormányzati szakértői, iskolaszéki

szakértői december 31-ig adják be pályázataikat a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Dél-Dunántúli Tankerületi Oktatásügyi Központja címére.

A szakértői pályázat feltételei:

- büntetlen előélet,
- pedagógus munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség,
- legalább tíz év szakmai gyakorlat a felsőoktatásban, illetőleg a közoktatás területén.

A pályázathoz csatolják:

- részletes kézzel írott szakmai önéletrajzot,
- a szakképzést igazoló oklevelek hitelesített másolatát,